

BACHELOROPPGAVE

**Tilknytning i forhold til barn-voksen-relasjonen
med de yngste barnehagebarna (0-3 år)**

**Affiliation with the child-adult relationship with
the youngest kindergarten children (0-3 years)**

Kandidatnummer: 504

Navn på bachelorprogrammet: BLUBACH
Fakultet for lærerutdanning, kultur og idrett
Institutt for pedagogikk, religion og samfunnsfag
Program Barnehagelærerutdanningen

Oppgaven har 44 sider og 9900 ord
Veileder: Marie Marcelle Hvidsteen Jansen
Innleveringsdato: 16.06.2020

Jeg bekrefter at arbeidet er selvstendig utarbeidet, og at referanser/kildehenvisninger til alle kilder som er brukt i arbeidet er oppgitt, jf. Forskrift om studium og eksamen ved Høgskulen på Vestlandet, § 12-1.

Forord:

Arbeidsprosessen med bacheloroppgaven har vært utrolig interessant og lærerik. Temaet mitt som var tilknytning med de yngste barnehagebarna, har skapt et engasjement for meg.

Jeg kommer til å ta med meg denne kunnskapen ut i arbeidslivet. Det er et tema jeg mener man burde ha stort fokus på, spesielt på småbarnsavdelingene, og jeg håper denne oppgaven kan bidra til å belyse hvilken betydning tilknytning har. For å kunne få et mer nøyaktig bilde av hvordan det er i de norske barnehagene, kunne intervju eller observasjon vært metoder som hadde vært interessant å bruke. På den måten ville man sett om forskningen som er belyst i min oppgave, har overføringsverdi til småbarnsavdelingene i barnehagene. Denne bacheloroppgaven har vært med på å løfte blikket mitt fra mine personlige erfaringer, og har hjulpet meg til å undersøke noe større enn meg selv og min barnehagehverdag.

Jeg vil takke veilederen min Marie Marcelle Hvidsteen Jansen, som har hjulpet meg til å utforme problemstilling, og fått meg inn på rett spor. Tusen takk for god veiledning, tilgjengelighet og støtte gjennom hele prosessen. Jeg vil også takke mine gode venninner, Åshild og Embla Synnøve for gjennomgåing, pirk og støtte i skriveprosessen. Og en stor takk til min samboer Sivert og broren min Jonas som har støttet og heiet på meg gjennom hele prosessen.

Inger og Anette's side

La meg være barn!

La meg sitte på et fang
mens jeg er liten
så jeg kan gå oppreist
når jeg er stor.

La meg gråte ved et kinn
mens jeg er barn
så jeg kan tørke tårer
når jeg er voksen.

La meg holde ei hand
mens jeg er svak
så jeg kan holde hender
når jeg er sterkere.

La meg ha en barndom.
Jeg trenger trygg niste for å vokse.

Ragnhild B Waale.

(Waale)

Jeg trenger deg –
til å hjelpe meg slik at jeg får sattet i ro og spist opp skiva til frokosten, jeg skjønner ikke at jeg blir sulten om en halv time.

Jeg trenger deg –
når jeg er veldig lei meg når pappa må skynde seg på jobb, da er det tryggest i ditt fang, som jeg kjenner så godt.

Jeg trenger deg –
som kan vise meg hvordan jeg tegner et hus, som jeg vil fargelegge rosa og lilla, og kanskje jeg til og med klarer å tegne vinduer og dører?

Jeg trenger deg –
til å hjelpe meg med å øve og mestre påkledning, og klarer jeg det ikke selv, må du kanskje hjelpe meg med vanskelige strikker og glidelåsen i regntøyet.

Jeg trenger deg –
fordi jeg så gjerne vil ha en sykkel, selv om det ikke er noen ledige nå, jeg klarer ikke å vente på tur.

Jeg trenger deg –
som skjønner at jeg vil leke med noen, selv om jeg ikke sier det høyt, og som vet godt hvem jeg har det gøy sammen med.

Jeg trenger deg –
som vil leke «Bukkene Bruse» sammen med meg, og som fryder seg og ler like mye som meg når vi leker.

Jeg trenger deg –
til å finne den riktige sutten min og som vet jeg trenger en hvil, selv om jeg slett ikke vil legge meg akkurat nå.

Jeg trenger deg –
til å svare meg tålmodig når jeg for tiende gang spør hvem som henter meg i dag, jeg trenger tryggheten i at du sier det igjen.

Jeg trenger deg –
som ser på meg med de gode øynene, og svarer med den rolige stemmen, som vet hva jeg trenger og som liker hele meg!

Plutselig klarer jeg det meste selv, da trenger jeg deg ikke like mye lenger!

(Adriaenssens, 2020)

Sammendrag:

Tittel:	Tilknytning i forhold til barn-voksen-relasjonen med de yngste barnehagebarna (0-3 år)
Problemstilling:	Hva sier forskning om tilknytning i forhold til barn-voksen-relasjonen med de yngste barnehagebarna (0-3 år)?
Bakgrunn:	I møtet med de yngste barna i barnehagen har jeg erfart at de yngste barna har forutsetninger for å skape gode barn-voksen-relasjoner, og at dette er med på å etablere gode vennsksrelasjoner. Jeg ønsker å finne ut hvordan barnehagepersonalet kan bidra til en trygg tilknytning i barnehagen.
Hensikt:	Formålet med min oppgave er å sette fokus på de yngste barnas tilknytning og hvordan barnehagepersonalet kan bidra til en trygg tilknytning i barnehagen. Jeg tror at å belyse dette temaet kan gjøre at barnehagepersonalet og gjerne andre studenter blir mer oppmerksom på småbarns uttrykk.
Metode:	Litteraturstudie. Primært søk i databaser med disse søkeordene: tilknytning, barn-voksen-relasjon, de yngste barna, etc. Under vedlegg ligger det oversiktlig tabeller av søkene.
Resultat:	Resultatene indikerer at kunnskap om de ulike tilknytningsmønstrene vil gjøre personalet i mer oppmerksomme i møte med trygg og utrygg tilknytning.
Konklusjoner:	Mer erfaring og kunnskap om tilknytningsteori gir barnehagepersonalet et økt fokus på trygg og utrygg tilknytning. Dersom barnehagepersonalet er emosjonelt og faglig støttende i møtet med barna og tilrettelegger for å møte enkeltbarnets behov, vil det bidra til et faglig godt læringsmiljø i barnehagen. Det er behov for mer forskning på de yngste barna i barnehagen.
Nøkkelord:	Barn-voksen-relasjonen, trygg- og utrygg tilknytning, kompetanse og erfaring, primære- og sekundæromsorgspersoner, barnehagen

Abstract:

Title	Affiliation with the child-adult relationship with the youngest kindergarten children (0-3 years)
Research question:	What does research say about affiliation with the child-adult relationships with the youngest kindergarten children (0-3 years)?
Background:	In meeting with the youngest children in kindergarten, I have learned that the youngest children have the prerequisites for creating good child-adult relationships, and that this will help to establish good friendships. I want to find out how the kindergarten staff can contribute to a secure affiliation in the kindergarten.
Purpose:	The purpose of my assignment is to focus on the youngest children's affiliation and how kindergarten staff can contribute to a secure affiliation in the kindergarten. I believe that highlighting this theme can make the kindergarten staff and maybe other students more aware of the expression of toddlers.
Method:	Literature study. Primary conducted searches in databases with these search words: Attachment/Affiliation, the youngest children, child-adult relationship
Results:	The results indicate that knowledge of the different affiliation patterns will make staff more aware when they face secure and insecure affiliation.
Conclusions:	More experience and knowledge about attachment theory gives the kindergarten staff an increased focus on secure and insecure attachment. If the kindergarten staff is emotionally and professionally supportive in meeting with the children and facilitates to meet the individual child's needs, it will contribute to a professional good learning environment in the kindergarten. More research is needed on the youngest children in kindergarten.
Keywords:	Child-adult relationship, secure and insecure attachment, knowledge and experience, primary and secondary caregivers, kindergarten

Innhold

1. Innledning.....	7
1.1 Bakgrunn for valg av tema:	7
1.1.1 Min forforståelse	8
1.2 Avgrensning og presisering av problemstillingen.....	10
1.3 Oppgavens struktur:	10
2. Teori	11
2.1 Tilknytningsteori	11
2.1.1 Trygg tilknytning.....	12
2.1.2 Utrygg tilknytning	14
2.1.3 Desorganisert tilknytning	15
2.2 barn-voksen-relasjonen – hvorfor er gode relasjoner viktig?.....	15
2.3 Hva har trygg tilknytning å si for videre utvikling?.....	17
3 Metode.....	18
3.1 Hva er metode?.....	18
3.2 Litteraturstudie som metode	18
3.3 Metodekritikk	19
3.4 Litteratursøk	19
3.5 Fremgangsmåte	19
Etske hensyn:	21
4. Presentasjon av forskningsartiklene	21
Artikkel 1: Barnet i barnehagen, relasjoners betydning for tidlig utvikling	22
Artikkel 2: Barnehagen som læringsarena – Realisering av tanken om anerkjennelse	23
Artikkel 3: Bruk av Trygghetssirkelen(COS) i arbeidet med barn med utrygg tilknytning i barnehagen	24
Artikkel 4: Research about children under three: Invisibility and increased numbers	25
Samlet analyse av resultatene:.....	26

5. Drøfting	28
Tilknytningsrelasjoner barn-voksen	29
Hva har disse funnene å si for tilknytning i arbeidet med de yngste barna i barnehagen? ..	31
6. Avslutning	32
7. Referanser.....	34
Vedlegg:	37
Tabell 1: Oversettelse av ord 20.05.2020.....	37
Tabell 2: Oversettelse av ord 01.06.2020.....	37
Tabell 3: Søkelogg 20.05.2020	38
Tabell 4: Søkelogg 21.05.2020	40
Tabell 5: Søkelogg 21.05.2020	41
Tabell 6: Søkelogg 22.05.2020	42
Tabell 7: Søkelogg 24.05.2020	43
Tabell 8: Søkelogg 25.05.2020	43
Tabell 9: Kategorisering av artikler 30.05.2020	44

1. Innledning

1.1 Bakgrunn for valg av tema:

I løpet av mine praksisperioder har jeg vært 2 av 3 ganger på småbarnsavdeling og jeg jobber på småbarnsavdeling. Det var skummelt den første gangen jeg skulle i praksis på en småbarnsavdeling, jeg tenkte «hvordan skal jeg forstå de yngste barna?» «hva kan man gjøre med dem, hvordan kommuniserer de, og hva forstår de?». Det som var skummelt var om arbeid med de yngste barna var noe for meg eller ikke. Jeg ble overrasket over den gleden jeg opplevde i praksis på småbarnsavdelingen, dette resulterte i at jeg utviklet en drivkraft i arbeidet med de yngste barna, den tar jeg med meg i bacheloren.

Det kan være utfordrende å forstå og tolke de yngste barnas uttrykk fordi de ikke kan uttrykke seg verbalt. At de yngste barna blir misforstått kan i flere situasjoner føre til frustrasjon og stress for barna, og det kan føre til at de ikke får dekket det behovet de har. Jeg har observert at en motiverende faktor i barns opphold i barnehagen er at de har en trygg voksen å forholde seg til. Gjennom praksis opplevde jeg at med enkelte barn, krever det større innsats fra den voksne å skape en trygghet og tillit i relasjonen. Min erfaring er at de yngste barna har forutsetninger for å skape gode barn-voksen-relasjoner, som er med på å etablere gode vennsksapsrelasjoner.

Ifølge Rammeplanen (2017, s. 20) er det opptil personalet hvordan de tolker barnas behov, og hvordan de tilrettelegger for at barna opplever trygghet, tilhørighet og trivsel i barnehagen. Barnas behov for omsorg skal bli møtt med sensitivitet, åpenhet, varme og interesse. Barna skal oppmuntres til å vise omsorg for andre, og til å selv ta imot omsorg og støtte. Det skal tilrettelegges for at barna kan knyttes til hverandre og til personalet (Kunnskapsdepartementet, 2017, s. 20). Jeg har vært nysgjerrig på tilknytning i barnehagen, så lenge jeg kan huske. Som student har jeg aldri deltatt i tilvenningsprosessene når et barn begynner i barnehagen for første gang. Derfor lurer jeg på hvordan dette foregår og hvordan personalet opptrer i slike situasjoner.

Med bevissthet rundt tilrettelegging av barnas tilknytning og behov, kan personalet være med på å sikre at flere barn opplever mestring, får bygge relasjoner og får seg vennskap. Dette er med på å utvikle barnas sosiale kompetanse (Killèn, 2003, ss. 573-585). Gjennom praksis har jeg vært nysgjerrig på hvordan man som barnehagelærer har et bevisst blikk på barns

tilknytning, hvordan man legger til rette for trygg og god tilknytning og hvordan tilknytningsmønstre ser ut. Å definere med sikkerhet hvilken tilknytning barna har krever systematisk og lang utredning av spesialutdannede fagpersoner. Det er viktig at barnehagepersonalet har kunnskap om de ulike tilknytningsmønstrene for å kunne møte barna med forståelse og sensitivitet. Å se bak barnets atferd er viktig for å klare å se hva barnets egentlige behov er (Brandtzæg, Torsteinson, & Øiestad, 2014, s. 68).

Formålet med min oppgave er å sette fokus på de yngste barnas tilknytning og hvordan barnehagepersonalet kan bidra til en trygg tilknytning i barnehagen. Jeg tror at å belyse dette temaet kan gjøre at barnehagepersonalet og gjerne andre studenter blir mer oppmerksom på småbarns uttrykk. «Barnehagen skal aktivt legge til rette for utvikling av vennskap og sosialt fellesskap. Barnas selvfølelse skal støttes, samtidig som de skal få hjelp til å mestre balansen mellom å ivareta egne behov og det å ta hensyn til andres behov» (Kunnskapsdepartementet, 2017, ss. 22-23). God kompetanse blant personalet gir gode forutsetninger for å ivareta barnas behov og deres vennsksrelasjoner. Desto mer kompetanse personalet har på dette området, jo større sjanse er det for at personalet klarer å hindre at småbarns vennskap blir oppløst, og heller gi barna den tryggheten de trenger og fylle deres behov i barnehagen.

1.1.1 Min forforståelse

Jeg velger å definere forforståelse som en fortolkning av helhet og deler, utfra et subjektivt utgangspunkt (Garsjø, 2001, s. 118). Med «min forforståelse» menes min personlige fortolkning av et helhetsbilde, eller deler av et bilde. Hvordan jeg som person forstår og erfarer helheten, eller deler av helheten i ulike sammenhenger og situasjoner.

Den måten jeg tenker på, skaper det jeg forstår som virkeligheten. Når jeg forstår noe, eller forklarer noe, gjør jeg det ved hjelp av redskaper jeg har laget meg, kategorisering, begreper eller teorier. Tankemåten er en viktig del av for-forståelsen. Med andre ord kan forforståelse sees på som et sett med briller man som individer alltid har på oss, disse brillene farger alt vi ser (Røkenes & Hanssen, 2010, s. 137).

Som nevnt tidligere har jeg gjennom praksis fått en stor forståelse for hvordan det er å jobbe på småbarnsavdeling. Før praksis syntes jeg det var skummelt å skulle jobbe med de yngste barna, og hadde holdninger som gjorde at jeg ikke forstod hvordan jeg kunne kommunisere med dem. Men nå er det de yngste barna jeg brenner for i mitt arbeid. Her kommer et

eksempel som jeg har observert i praksis. Her bruker jeg fiktivnavn på barna i praksisfortellingen:

Vi sitter i sandkassen og lager sandkaker. May (2,5 år) og Emma (2,4 år) leker sammen. Den voksne spør barna om de lager sjokoladekake, barna svarer «ja». Thea (2 år) kommer bort og vil være med i leken. May dytter Thea bort og sier «nei». Thea blir lei seg og begynner å gråte, og vender seg mot den voksne. Den voksne tar Thea på fanget mens den voksne kjefter på May og Emma og sier strengt «Thea må også få være med i leken...» De andre barna blir frustrerte og vil ikke ha Thea med på leken... Den voksne sier at det er slemt å stenge noen ute fra leken.

Det virket for meg som om den voksne prøvde å tvinge barna til å leke med Thea, det gir barna en negativ følelse rundt det å leke sammen med Thea, de andre jentene hadde ikke lyst til det. Jeg opplevde at den voksne avbrutte leken, det fikk meg til å lure på om vedkommende kunne hjulpet Thea inn i leken på en annen positiv måte. Dette fikk meg til å reflektere rundt en alternativ måte å håndtere situasjonen på, der den voksne kunne invitert alle barna til lek, eller eventuelt funnet en rolle Thea kunne hatt i leken. Eller kanskje funnet noen andre barn Thea kunne lekt sammen med? Dersom det ikke fungerte, kunne kanskje den voksne avledet jentene med en ny lek, som inviterte alle med.

Ved en annen anledning opplevde jeg at et barn på tre år ble stengt ute fra leken, da tok jeg barnet med meg og lekte sammen med barnet. Vi gikk inn i en rollelek hvor vi lekte prinsesser, og oppdaget noe som var så spennende og inviterende at de andre barna ville være med i leken. Jeg trakk meg senere sakte men sikkert ut av leken, og observerte på avstand mens barna lekte videre sammen.

Praktiseringen av hvordan de voksne støtter barnas initiativ til samspill, og hvordan de voksne bidrar til at alle får leke med andre er avhengig av personalet (Ask, 2018, s. 112). Ifølge Evertsen (2017) er det først når barnet opplever trygghet at det er klar for å utforske omverden på en positiv måte. Barnet avhenger av den voksnes støtte i utforskningen, og barnet blir møtt når det trenger fysisk og emosjonell nærhet. Trygghet, nærhet og sensitiv omsorg, er det første steget på veien videre for å fremme et godt læringsmiljø for de yngste barna i barnehagen.

Min forforståelse er at barn trenger hjelp og støtte fra voksne i ulike situasjoner i barnehagehverdagen. Eksempel på dette kan være når barna blir ekskludert fra lek. Jeg mener

at barns konflikter, og de sosiale utfordringene som de opplever, ikke alltid løser seg selv. Det kan dermed være godt for barnet å vite at det har en trygg voksen i ryggen som er der når det er behov for hjelp og veiledning. I de to praksisfortellingene som er beskrevet over, blir dette tydeliggjort fra to perspektiver. Der vi ser at den andre voksne går inn i leken og sier at alle skal få være med, mens jeg går inn i lek og finner noe som jeg vet interesserer og inviterer de andre med. I disse to eksemplene ble begge lekene oppløst. Men ved å engasjere meg selv i en ny lek, og invitere med alle barna, førte det til at ingen ble utestengt. Dette mener jeg er et eksempel på at voksenrollen er utrolig viktig i situasjoner hvor man kan være en støtte for de barna som gjerne ofte faller utenfor leken. Selv om dette førte til at den andre leken ble oppløst, mener jeg at det i slike situasjoner er riktig å gå inn som en aktiv støttespiller, for å skape et fellesskap hvor alle er inkluderte.

1.2 Avgrensning og presisering av problemstillingen

Problemstillingen min er: Hva sier forskning om tilknytning i forhold til barn-voksenrelasjonen med de yngste barnehagebarna (0-3 år)?

Problemstillingen sitt fokusområde er hvordan barnehagepersonalet kan bidra til å skape en trygg tilknytning for de yngste barna i barnehagen (0-3 år). Jeg har benyttet meg av teori og forskning for å belyse hva forskning sier om tilknytning i barnehagen.

1.3 Oppgavens struktur:

I kapittel 2 vil det bli en presentasjon av tilknytningsteori. Denne delen belyser hvorfor gode relasjoner er viktig, og hva trygg tilknytning har å si for videre utvikling.

I kapittel 3 blir metoden presentert, inkludert metodekritikk, litteratursøk, fremgangsmåte og etiske hensyn. I kapittel 4 presenteres de utvalgte artiklene, inkludert en samlet analyse av artiklene. I kapittel 5 blir resultatene drøftet i lys av teorien. I kapittel 6 blir det gitt en konklusjon.

2. Teori

I dette kapitlet skal jeg presentere relevant teori som belyser viktige aspekter av problemstillingen.

2.1 Tilknytningsteori

Tilknytningsteoriens opphavsmann er John Bowlby. Han skrev en rapport som vektla betydningen av at hjemløse barns utvikling ble påvirket av separasjonen fra foreldrene, spesielt barn under tre år. Han studerte barn som ble atskilt fra foreldrene i både korte og lengre perioder. Han observerte gjennom bruk av filmopptak, her viste det tydelig hvor sterkt små barn reagerte på atskillelser (Bowlby J. , 1973, s. 181).

Foreldrene må gjøre seg kjent med barnet ved å hengi seg til det, for å komme godt i gang med tilknytningsprosessen. Samt at foreldrene bør være sensitive og varme i møtet med barnets behov, og ha overskudd og motivasjon (Drugli, 2010, s. 22). Spedbarnet trenger mye tid og oppmerksomhet fra en sensitiv omsorgsperson for å bygge opp tilknytningsrelasjoner (Bowlby R. , 2007). I det tidlige samspillet er det viktig at barnet får hjelp til å regulere følelsene sine, slik at det ikke blir overveldet. Barnet trenger hjelp til å roe seg når det blir redd, opplever ubehag, blir opphisset, gråter etc. Sammen med en sensitiv voksen vil slike erfaringer gjøre barnet i stand til større og større grad av selvregulering (Broberg, Almqvist, & Tjus, 2006). Når barnet er hjemme med de primære omsorgspersonene, er det omsorgspersonenes ansvar at samspillet utvikler seg positivt dem imellom, uavhengig av hvordan barnet er og hvilke behov barnet har (Drugli, 2010, s. 22). Etter at tilknytningen er etablert, vil barnet aktivt søke de primære omsorgspersonene som en trygg base, i situasjoner hvor barnet opplever ubehagelige situasjoner. Barnet er bevisst på at nærhet til omsorgspersonene gir en følelse av trygghet, og ønsker å ha disse personene tilgjengelige (Drugli, 2010, s. 22)

Mary Aisworth utviklet fremmedsituasjonsprosedyren, for å identifisere hvordan man kan oppdage utrygg tilknytning (Ainsworth & Bowlby, 1991). Denne prosedyren er basert på den forskningen som Bowlby (1988) gjorde, i forhold til at barn knytter seg til sine omsorgsgivere. Denne forskningen viser at barnet henvender seg til omsorgspersonene i de situasjonene barnet ikke makter å stå i selv (Bowlby J. , 1988). Prosedyren ble utviklet for å undersøke tilknytningskvalitet. Det som skjer i prosedyren er at barnet etterlates med en

fremmed i tre minutter, som kan oppleves som en stressfylt situasjon for barnet. Aisworth (1991) klassifiserer atferden i tre mønstre, der hun for barnehagebarn i førskolealder kaller kategoriene balansert, hemmet og manøvrerende. Førskolebarna søker i mindre grad fysisk nærhet, men mer intimitet og psykologisk støtte og trygghet enn de yngste barna (0-3 år). Dette hører sammen med kognitiv og emosjonell utvikling. Førskolebarna får en bedre forståelse over situasjonen, de har mer kontroll og følelse av å mestre fordi de er i stand til å kommunisere verbalt med tilknytningspersonene. I samvær med jevnaldrende utvikler førskolebarn med trygg tilknytning lettere vennskap, og vurderes som mer sosial kompetente (Killèn, 2003, ss. 573-585). Når et barn gråter og strekker hendene mot den voksne, søker barnet den voksnes nærvær og trygghet. Dette kalles tilknytningsatferd. Tilknytningsatferd innebærer at hver handling har som mål å opprettholde eller beholde den voksnes kontakt eller nærhet. Gjennom tilknytningsatferden prøver barnet å formidle hva de trenger fra omverden, dette er de yngste barnas språk. Barnets atferd vises forskjellig fra barn til barn, men budskapet er akkurat det samme «nå må du være hos meg, jeg trenger deg» (Evertsen, 2017).

Tilknytning handler om relasjonen barna får til omsorgspersonen, og denne tilknytningen kan ikke erstattes (Broberg, Hagström, & Broberg, 2014, s. 37). Mennesker som er knyttet til hverandre oppsøker hverandre for trøst, trygghet og beskyttelse. Disse menneskene vil føle ubehag ved ufrivillig separasjon. Tilknytning kan veldig enkelt forklares som et følelsesmessig bånd mellom barnet og den voksne, der kvaliteten på samspillet flytter litt og litt inn i barnets hjerne og preger barnets indre bilde på seg selv og på omverden (Evertsen, 2017).

2.1.1 Trygg tilknytning

Barn som opplever å bli respektert, forstått og elsket for den de er, har vokst opp med en trygg tilknytning. Disse barna har fått hjelp til å regulere følelsene sine og har opplevd å bli akseptert. I tilknytningsprosessen bygger barna indre arbeidsmodeller, når barna opplever trygg tilknytning har de bygd opp indre arbeidsmodeller som har gitt dem et positivt bilde av seg selv som subjekt. Barna som opplever trygg tilknytning utvikler gode redskaper til egenrefleksjon og mentalisering, som gjør at barna er i stand til å se seg selv utenfra og se den andre innenfra (Killén, 2012a).

En trygg tilknytningsstil kan fungere som et godt redskap for barna på det sosiale og emosjonelle plan i vanskelige situasjoner (Kvello, 2007). Trygge barn leker ofte mye, noe som gjør at deres kompetanse utvikler seg og at barna lærer mer. Trygge barn har bedre forutsetning for å lykkes i livet, nettopp på grunn av de gode indre arbeidsmodellene barna har opparbeidet seg, slik at disse barna er rustet for å håndtere følelsene sine og eventuelle utfordringer i livet. Det har vist seg at flere barn som opplever en trygg tilknytning er i stand til å håndtere motgang og emosjonelt vanskelige situasjoner på en god måte, og at disse barna kommer seg bedre ut av kriser i livet (Kvello, 2007, ss. 33-35).

For at barnet skal utvikle en trygg sekundær tilknytning til barnehageansatte, kreves det at den voksne fungerer som en tryggbase, ved å hjelpe barnet med å håndtere de vanskelige følelsene. Vanskelige følelser kan oppstå i f.eks. bringesituasjoner, da blir det viktig at den voksne møter barnets følelser og kan støtte barnet videre til utforskning og lek (Evertsen, 2017).

Trygg tilknytning blir etablert ved at barnet gjentatte ganger får erfare at omsorgspersonen gir sensitiv omsorg, og fungerer som en trygg base når barnet har behov for trøst og støtte (Drugli, 2010, s. 27). En omsorgsperson som inngår en trygg tilknytning vil i tillegg ha stor respekt for barnets autonomi, og la barnet være opptatt med sitt i situasjoner hvor barnet er rolig og fornøyd, uten å forstyrre roen barnet har. Barn som har trygg tilknytning vil ikke hele tiden være opptatt av å ha nærhet til omsorgspersonen. Det vil være rom for både atskilthet og nærhet i en slik relasjon. Når barnet kjenner seg trygg og bekvem med omsorgspersonen vil det ikke stadig bruke energien sin på å søke nærhet til omsorgspersonen, men heller utforske den verden som finnes rundt. Trygghet til omsorgspersonen gjør at barnet kan utforske i trygge omgivelser fordi barnet vet at omsorgspersonen er der dersom barnet vil vende tilbake for trøst og støtte. Tilknytningssystemet vil særlig bli aktivert i situasjoner hvor barnet kjenner seg utrygt og føler på uro, frykt og hjelpeløshet etc. I slike situasjoner vil ikke barnet lenger være i stand til å lære og utforske, da vil barnet trenge nærhet til omsorgspersonen (Drugli, 2010, s. 27). Trygg tilknytning påvirker ikke bare barnets emosjonelle utvikling, det fremmer muligheter for å lære og mestre omgivelser og er derfor viktig for den kognitive utviklingen (Drugli, 2010, s. 28).

Barn med trygg tilknytning til foreldrene vil tydelig uttrykke glede ved gjenforening og er oftest bare atskilt fra foreldre i kortere perioder eller tidsrom, disse barna får ofte ro og blir

ikke konstant forstyrret i sin utforskning (Drugli, 2010, ss. 28-29). Forskning viser at 60-70% av alle barn i ettårsalderen har etablert en trygg tilknytning til minst en av foreldrene sine (Broberg, Almqvist, & Tjus, 2006).

2.1.2 Utrygg tilknytning

Tilknytningsrelasjonen mellom barn og omsorgsperson vil bli utrygg dersom samspillet mellom partene ikke er preget av sensitivitet og forutsigbarhet. Barn i den utrygge tilknytningsstilen vil ha vansker med å hengi seg til rolig-utforskning, fordi barnet ikke kan stole på at det er noen der for dem dersom de skulle få behov for det (Broberg, Almqvist, & Tjus, 2006). Enten vil disse barna være svært klengete på omsorgspersonen, fordi barna prøver å opprettholde nærhet til vedkommende. Ellers vil disse barna være veldig selvstendige å uttrykke at de klarer seg selv, og ikke behøver noen form for hjelp eller støtte (Drugli, 2010, s. 28).

2.1.2.1 To typer utrygg tilknytning

Ifølge Smith referert i Drugli (2010, ss. 28-30) finnes det to ulike typer utrygg tilknytning. Disse to typene er utrygg unnvikende og utrygg ambivalent tilknytning.

Utrygg unnvikende tilknytning:

I denne typen tilknytning vil ikke barnet gi uttrykk for det behovet det har overfor omsorgspersonen som trygg base. Barnet sitter med erfaringer om at omsorgspersonen verken ønsker eller liker den nærhetssøkende atferden som barnet viser, og derfor begynner barnet å oppføre seg som om det ikke trenger denne nærheten. Slike barn har erfart at omsorgspersonen ikke har noe å tilby og søker derfor ikke trøst eller støtte fra vedkommende, derfor sutrer og gråter de lite (Broberg, Almqvist, & Tjus, 2006). Disse barna viser gjerne få reaksjoner ved atskillelse eller gjenforening med omsorgspersonene (Drugli, 2010, s. 28).

Utrygg ambivalent tilknytning:

Denne typen tilknytning utvikles ved at foreldrene er svært uforutsigbare i samspillet med barnet. Foreldrene kan ved noen anledninger vise stor interesse for barna og være veldig tilgjengelige, mens ved andre anledninger viser de ingen interesse i det heletatt. Fordi barnets atferd vil gi ulike reaksjoner fra foreldrene fra gang til gang, blir det vanskelig for barnet å vite hva det kan forvente av omsorgspersonene (Drugli, 2010, s. 28). Dette samspillet skjer

kun på foreldrenes premisser og det er foreldrenes behov og deres tilstand som styrer hvordan håndterer barnet, ikke barnets behov. Barn med ambivalent tilknytning får liten tillit til egen påvirkningskraft og blir ofte sutrete eller passive, slik at de fremtvinger nærhet fra foreldrene (Broberg, Almqvist, & Tjus, 2006). Disse barna viser gjerne sterke reaksjoner ved atskillelse fra foreldrene, og ved gjenforening kan de både gi klemmer og slå, det viser blandede følelser (Drugli, 2010, ss. 28-29).

Zachrisson (2010) drøfter hvordan utrygg tilknytning under noen omstendigheter kan være hensiktsmessig for barnet, at det er dette som er barnets måte å mestre vanskelige situasjoner på, og at dette må forstås i et dynamisk samspill sammen med andre faktorer i barnets liv (Zachrisson, 2010). Utrygg tilknytning kan være det som skal til for at barnet i denne kategorien skal føle seg trygt og beskyttet, og barnet kan ha det bra i den omsorgssituasjonen det befinner seg i. Utrygg tilknytning kan fungere beskyttende for barnet i spesielt vanskelige forhold. Noe som er viktig å presisere er at det ikke er alle barn med trygg tilknytning som får en god psykisk helse, eller at ikke alle barn med utrygg tilknytning utvikler vansker (Drugli, 2010, s. 29).

2.1.3 Desorganisert tilknytning

I dette tilknytningsmønsteret plasseres barn som ikke kan klassifiseres ut fra de tidligere beskrevne mønstrene. Det som skiller dette tilknytningsmønsteret fra de andre er at barnet i samspillet med foreldre preges av frykt. Den personen barnet vil søke trygghet hos i situasjoner hvor det trenger støtte og trøst, er den samme personen som barnet frykter (Drugli, 2010, s. 30). Nærheten til denne tilknytningspersonen vil ikke dempe barnets frykt, slik som nærhet med en omsorgsperson normalt gjør. De barna som havner i denne kategorien er særlig barn som opplever mishandling, overgrep, eller barn med psykisk syke eller rusavhengige foreldre (Drugli, 2010, s. 30).

2.2 barn-voksen-relasjonen – hvorfor er gode relasjoner viktig?

Barnehagepersonalet må i sin jobbhverdag beherske ulike roller, de må yte omsorg, samarbeide, lære bort og administrere. Det viktigste i barnehagen, når det gjelder å skape et godt tilbud til barna, er personalet. Barnehagens viktigste ressurs er personalet, og det er personalets samspill med barna som gir barnehagen konkret innhold og kvalitet (Drugli, 2010, s. 79). De voksnes omsorgsevne er særlig viktig for de yngste barna. Småbarn trenger at

personalet er i stand til å respondere umiddelbart og hensiktsmessig på de signalene barna sender. Barna trenger å føle seg ivaretatt og forstått. De små barna må få inngå i relasjoner til personalet hvor det er rom for trygg tilknytning og god omsorg. En viktig forutsetning for å kunne gjøre en god jobb med de yngste barna er evnen til å etablere relasjoner som preger av omsorg, nærhet og tilknytning (Drugli, 2010, s. 80).

At positive og nære relasjoner mellom barn og voksne er av stor betydning for utvikling og trivsel både i barnehage og skole er godt dokumentert (Pianta, 1999). De yngste barna er relasjonelle i sin fungering. De små barna trenger å ha en voksen samspillspartner som aktivt deltar i dagliglivets ulike situasjoner sammen med barna. Ifølge Drugli (2010, s.80) vil hver relasjon som barnet inngår i og som er stabil, utgjøre et miniutviklingsmiljø for barnet. Dette miniutviklingsmiljøet vil få stor betydning for hvordan barnet trives i øyeblikket, og hvordan barnet fungerer. Relasjonen vil også legge grunnlag for den videre utviklingen. Desto tryggere og bedre relasjonen mellom barnet og den voksne er, jo større betydning har den. Personalet i barnehagen blir viktige samspillspartnere for barn, på grunn av at de er mye sammen med barna, over lengre tid. Det er viktig for barna at de voksne er villige til å være betydningsfulle for dem og at de voksne inngår i nære relasjoner til dem (Drugli, 2010, s. 80).

Ifølge Rye (2002) er små barn aktive i sitt forhold til læring og utvikling og er anlagt for å inngå et kollektivt samspill med andre mennesker. Kjennetegn ved barnets miljø og et komplekst samspill mellom barn og voksen, vil virke inn på kvaliteten i utviklingsprosessen. Kjennetegn ved barnet selv, personalets personlige forutsetninger og kjennetegn ved barnehagen vil danne rammer for de erfaringene barnet får. Dersom barnehagepersonalet er i stand til å møte de ulike barnas individuelle behov, vil det være til stor betydning for barnets utvikling. Hvert enkelt barn i barnehagen har behov for at erfaringer og læring blir støttet av de voksne i et trygt og nært samspill, hvor det blir tatt hensyn til barnets behov og dets egenart (Rye, 2002).

Det som former og skaper barnas oppfatning av seg selv, av andre og av miljøet rundt er relasjonene mellom barna og de betydningsfulle voksne (Pianta, 1999). Når de yngste barna begynner i barnehagen, får personalet en unik mulighet til å bidra i barnas positive utvikling. Dette gjør barnehagepersonalet ved at de etablerer gode, trygge og stabile relasjoner mellom seg selv og barna. De gode relasjonene mellom barn og voksne vil gi barna positive erfaringer, som på lang sikt kan gjøre at de erfaringene barna tar med seg fra barnehagen, vil

bindes sammen med nye positive erfaringer som i for eksempel skolen eller fritidsaktiviteter (Hamre & Pianta, 2001).

De positive relasjonene mellom barn og barnehagepersonalet kan i stor grad bidra til en forebyggende effekt av negativ utvikling hos barn som er i risikogrupper. Med risikogrupper menes barn som har utrygg tilknytning hjemme, eller opplever omsorgssvikt (Drugli, 2010, ss. 80-81). Ved å bevisst satse på å utvikle gode relasjoner som et sentralt fundament for arbeidet i barnehagen, vil det være med på å sikre at barnas barnehage liv blir kvalitativt godt. De daglige og vanlige samspillsituasjonene blir en arena for påfyll av positive sosioemosjonelle erfaringer, mestring, læring og utvikling (Drugli, 2010, ss. 80-81).

Motivasjonen til den voksne for å være sammen med barnet og å ta seg godt av barnet øker dersom det oppstår positive relasjoner mellom barn og voksen, dette gjør at samværet blir tilfredsstillende også for den voksne (Lynch & Cicchetti, 1992). Positive relasjoner medfører trivsel for både barn og voksne, derfor vil barnet vise mer positiv atferd i slike relasjoner. Å investere i nære relasjoner i barnehagen, er en måte å forebygge senere atferdsvansker og samarbeidsproblemer hos barnet på (Drugli, 2010, s. 81).

Barn som er godt likt av de voksne i barnehagen, blir bedre likt av de andre barna. Når barn skal finne ut av hvem det er fint å være sammen med eller ikke, bruker barna de voksne som referanseramme (Hughes, Cavell, & Willson, 2001). Ifølge Drugli (2010, ss. 81-82) er det gjennomført studier som viser at barnegruppen slutter å avvise et barn, dersom den voksne bevisst velger å omtale dette barnet positivt, og hvis den voksne bevisst gjør hyggelige ting sammen med barnet. Personalet på en småbarnsavdeling kan sikre at alle blir inkluderte i fellesskapet på avdelingen ved å legge opp til et positivt samspill med barna. Dersom barnehageansatte kun støtter opp barnets behov for utdanning, uten å ivareta barnets følelsesmessige behov for trygghet, vil vi mislykkes. Å møte barnets behov for omsorg og trygghet kan ansees som det grunnleggende fundamentet for psykologisk vekst, og videre som det første steget på veien mot å fremme et godt læringsmiljø i barnehagen (Evertsen, 2017).

2.3 Hva har trygg tilknytning å si for videre utvikling?

Ifølge Evertsen (2017) vil trygg tilknytning gjøre at barna føler at de alltid har en trygg voksen i ryggen. Dette vil påvirke barnas lyst til både læring, lek og utforskning. Man kan si

at omsorgspersonen er en base for nærhet og trygghet. Påfyll av nærhet og trygghet vil øke barnets lyst til utforskning. Barna trenger ofte nytt påfyll av trygghet gjennom barnehagehverdagen. Ofte dreier det seg om små hendelser, som genererer behovet for påfyll av trygghet. Da er det viktig at den voksne er var for barnets signaler, og følger med på når og om barnet trenger påfyll av denne tryggheten. (Evertsen, 2017).

3 Metode

I dette kapittelet vil jeg redegjøre for hva metode er. Og tydeliggjøre hvilken metode jeg har brukt i denne bacheloroppgaven. Samtidig som jeg vil beskrive kort hvordan og hvor jeg har utført mine litteratursøk for å finne relevant forskning og fagartikler i forhold til min problemstilling. Vedlagt ligger også søkeloggene.

3.1 Hva er metode?

Metode er et redskap som hjelper oss å finne frem og hente inn data, som vil si den informasjonen man trenger for å gjøre undersøkelsen vår (Dalland, 2017, s. 54). Det er to ulike metoder «kvalitativ metode» og «kvantitativ metode». Kvantitativ metode gir oss data som målbare enheter, metoden innebærer at dataen kan måles, sammenlignes og telles. Mens den kvalitative metoden innebærer å prøve å fange opp data som meninger, tolkninger og opplevelser, ikke målbare data som kan tallfestes (Dalland, 2017, s. 52). Når man velger metode, avhenger det av problemstillingen og formålet med studien. Ifølge Aubert (1985) referert i Dalland (2017, s.51) er metode «en fremgangsmåte, et middel til å løse problemer og komme frem til ny kunnskap. Et hvilket som helst middel som tjener dette formålet, hører med i arsenalet av metoder».

3.2 Litteraturstudie som metode

Metoden som er brukt i denne oppgaven er litteraturstudie. Litteraturstudie er en kvalitativ metode som bygger på eksisterende litteratur og forskning som allerede eksisterer. En litteraturstudie har som hensikt å gi en god oversikt og sammenligne forskningen som allerede finnes rundt det valgte temaet. En systematisk litteraturstudie innebærer systematisk søking og sammenligning av litteraturen og kritisk granskning. En systematisk litteraturstudie fokuserer på den aktuelle forskningen innenfor det valgte problemområdet (Forsberg & Wengström, 2008, s. 34).

Hensikten med litteraturstudie er at leseren skal få en oppdatert forståelse innenfor et gitt tema eller fagområde (Thidemann, 2015, ss. 79-81). «En litteraturstudie innebærer alltså at systematisk søke, kritisk granske og därefter sammanställa litteraturen inom ett valt ämne eller problemområde» (Forsberg & Wengström, 2015, s. 30). Ifølge Forsberg og Wengström (2015, ss. 25-26) er forutsetningene for å gjøre en systematisk litteraturstudie at det er tilstrekkelig mengder studier, av god kvalitet, som gir et grunnlag for drøfting og konklusjoner. Verdien av litteraturstudien avhenger av hvordan forfatteren kritisk vurderer og identifiserer relevante studier (Forsberg & Wengström, 2015, s. 104).

3.3 Metodekritikk

Det finnes positive og negative sider ved å bruke litteraturstudie som metode i en forskningsoppgave. Positive sider er at man får tilgang til gode mengder med skriftlige kilder, man får orientere seg og gå igjennom mye stoff. Hvor man på kort tid får muligheter til å tilegne seg mye kunnskap. Det negative kan være at det blir utfordrende å orientere seg og vite hvilke av kildene som er pålitelige og relevante for oppgaven når man har enorme mengder kilder. Samtidig som man må sortere bort kilder, må man gjennomgå ulike artikler for å velge hvilke man ønsker å ta med for å svare best mulig på problemstillingen. Litteraturstudie som metode bidrar til å sette eksisterende forskning i et nytt lys, det bidrar ikke til ny forskning (Forsberg og Wengström, 2008, ss. 77-78).

3.4 Litteratursøk

Når jeg hadde bestemt meg for tema og problemstilling, skrev jeg først teoridelen, før jeg startet søkeprosessen etter relevante artikler. Søkeprosessen var mer tidskrevende og omfattende enn jeg forventet, da jeg måtte bruke søkeord på både norsk og engelsk for å finne relevant forskning til min studie. Ettersom engelsk ikke er mitt hovedspråk ble det veldig omfattende å oversette disse forskningsartiklene, fordi de inneholder ukjente ord og begreper. Jeg måtte først søke etter ord, for så å sortere resultatene jeg fikk.

3.5 Fremgangsmåte

Det finnes to ulike måter å søke seg frem til relevant forskningslitteratur, disse to måtene er manuelt søk og søk i databaser. Søk i databaser blir gjort ved å definere ulike søkeord og inklusjons- og eksklusjonskriterier. Manuelt søk blir gjort med gjennomgang av referanselisten til ulike artikler/litteratur (Thidemann, 2015, ss. 83-84). Søkeprosessen min

startet i Dmmh.no sitt bibliotek. Søkeordene mine her var (tilknytning + relasjon + småbarn), jeg begrenset materialtypen til artikler. Jeg valgte å søke etter artikler på alle språk og artikler som var publisert de siste 5 årene, det ga lite resultat, her fikk jeg 2 treff. Jeg prøvde å endre publiseringsdatoen til de siste 10 årene, da fikk jeg 5 treff, så her var det relativt lite stoff å hente ut.

Jeg bevegde meg videre i søkeprosessen og endret til «Google Scholar», her brukte jeg søkeordene (tilknytning + småbarn + barnehage), materialtypen jeg fikk opp var artikler, og jeg valgte også her å søke etter artikler på alle språk, utgivelsesdatoen jeg valgte var etter 2019, her fikk jeg opp 152 treff. Jeg leste problemstillingen min enda en gang, og fant ut at jeg ville spisse søkeordene enda mer inn og legge til (barn voksen relasjon), så søkeordene mine ble (tilknytning + småbarn + barnehage + barn voksen relasjon), her fikk jeg opp 137 antall treff. Jeg endret perioden fra 2015 – 2020 og fikk opp 626 antall treff. Jeg fant ut at jeg fikk opp lite forskning ved å bruke norske søkeord, så jeg oversatte søkeordene mine til engelsk.

Jeg brukte fremdeles søkemotoren «Google Scholar» og bevegde meg også inn i Oria, som er en søketjeneste som søker gjennom høgskolebibliotekets samlede ressurser; bøker, artikler, tidsskrifter m.m. Jeg brukte søkeordene (Child-adult relation + affiliation + the youngest children + secure association + secondary affiliation). Da fikk jeg ingen treff. Jeg trykte nullstill og prøvde på nytt med søkeordene (Child-adult relation + pre-school + secondary affiliation + toddler). Da fikk jeg opp 17 treff. Jeg begrenset søket til fagfelleverderte tiddskrifter, som vil si at studiene er kvalitetssikret av eksperter (Dalland , 2017, s. 78). Her fikk jeg opp 3 treff, og de treffene handlet om overvektige barn, så de artiklene kunne jeg ikke benytte meg av.

Jeg har brukt google translate til å oversette disse søkeordene fra norsk til engelsk. Etter mye om og men tenkte jeg på at tilknytning som ble oversatt til affiliation, også kan være attachment, så jeg bestemte meg for å sjekke søkeordene mine i enn annen oversetter.

Klikk på tabellene her:

[Tabell 1: Oversettelse av ord 20.05.2020](#)

[Tabell 2: Oversettelse av ord 01.06.2020](#)

Klikk på tabellene under for å komme til tabelloversikten som ligger under [Vedlegg:](#)

[Tabell 3: Søkelogg 20.05.2020](#)

[Tabell 4: Søkelogg 21.05.2020](#)

[Tabell 5: Søkelogg 21.05.2020](#)

[Tabell 6: Søkelogg 22.05.2020](#)

[Tabell 7: Søkelogg 24.05.2020](#)

[Tabell 8: Søkelogg 25.05.2020](#)

Etiske hensyn:

To spørsmål som er viktige og grunnleggende i all forskning er om forskningen og dataen som blir presentert er gyldig. Dette handler om oppgavens pålitelighet (reliabilitet) og oppgavens gyldighet (validitet). Eventuelle feilmarginer skal oppgis, og det som skal finnes ut av, må ha relevans for problemet som skal undersøkes (Dalland, 2017, ss. 55-57). Jeg ønsker å få frem klarhet i forhold til reliabilitet og validitet.

Validitet

Jeg endte opp med 10 artikler som *jeg* mener er relevante for min oppgave, jeg lagde fire kategorier, og kategoriserte artiklene. Jeg valgte en artikkel fra hver kategori som jeg mener representerer de ti artiklene. På grunn av mine oversiktlige tabeller viser jeg at har tatt etiske hensyn i forhold til leseren og forskningsmiljøet. Jeg har vedlagt tabell over søkene mine, se tabell: [Tabell 9: Kategorisering av artikler 30.05.2020](#)

Reliabilitet

Noen av forskningsartiklene var skrevet på engelsk, derfor kan det ha oppstått feiltolkninger grunnet språklige misforståelser eller dårlig oversetting fra ulike oversettere jeg benyttet meg av. Jeg har gjort tiltak for å vurdere søkene mine. Jeg har laget oversiktlige tabeller av søkene jeg har gjort i de ulike søkemotorene. Jeg har også laget tabell av oversettelsene, dette har jeg gjort for at søkene mine skal være pålitelige for leseren, jeg viser med dette at jeg har regler jeg må forholde meg til.

4. Presentasjon av forskningsartiklene

I dette kapittelet vil jeg presentere de fire forskningsartiklene jeg mener er relevante for oppgaven. Jeg presenterer artiklene ved å se på bakgrunnen for studiet, metodevalget og hovedfunnene.

Artikkel 1: Barnet i barnehagen, relasjoners betydning for tidlig utvikling

Denne forskningsartikkelen er skrevet av: Ingunn Størksen

Den ble publisert i 2007.

Bakgrunn: Ingunn Størksens faglige interesser inkluderer tilknytningsteori, utviklingsteori, barnehageforskning etc. På bakgrunn av aktuell teori og forskning ønsker Størksen å argumentere for hvor viktig kunnskap om tilknytning og relasjoner er i arbeidet med små barn i barnehagen.

Metode:

Artikkelen definerer teori som allerede eksisterer.

Funn: Funnene viser at de voksne sin rolle i å skape trygg tilknytning, er avhengig av deres kunnskap om tidlig tilknytning og om hvordan de tidlige relasjoner anvendes i barnehagen. Funnene viser at et nært og godt samspill med de viktige omsorgspersonene er avgjørende for læring gjennom hele barndommen, og at samspillet er avgjørende for barnets samarbeidsevner og språk. Funnene viser at dersom tidlige relasjoner er preget av omsorgspersonen trygge, beskyttende og innlevende respons og tilstedeværelse, vil barnet utvikle en grunnleggende tillit til omsorgspersonen. Og at de trygge tilknytningsrelasjonene som barnehagepersonalet klarer å etablere med barn, kan på mange måter styrke barna i deres emosjonelle og kognitive utvikling. At i de fleste norske barnehager praktiserer de tilvenningsprosessen slik at et antall barn får en kontaktperson å forholde seg til, som gjør det lettere for barnet å etablere nye tilknytningsrelasjoner. Det vil skape trygghet og tillitt til en person om gangen, og noen barn trenger lengre tid til å bli kjent med nye mennesker enn andre. Denne tilvenningsperioden kan være tilpasset etter enkeltbarnets behov (Størksen, 2007).

Funnene hevder at barnet ikke bare trenger å få dekket det fysiske behovet som mat, varme, omsorg og stell, men at barnet også trenger det fine sosiale samspillet mellom barn og omsorgsperson. I samspillet foregår det en slags prekoding av barnets hjerne, når det gjelder kommunikasjon, språk, tekning og sosiale forventninger. Det vises at det tidlige samspillet danner grunnlaget for barnets opplevelse og mentale forståelse av seg selv, omsorgspersonen og relasjonen mellom dem. Og at tilknytning handler om et sterkt emosjonelt bånd og den relasjonen som dannes mellom omsorgsperson og barn (Størksen, 2007). Også at den tidlige

stimuleringen er betydningsfull i trygge og nære relasjoner (Størksen, 2007). Det vises at barn under tre år, trenger at de voksne er til hjelp og har innlevelse i barnas nye barnehagehverdag. For at den voksne skal fungere som en trygg base, bør den voksne gi barna bekreftelser på at de kan stoles på. Det krever at de ansatte i barnehagen må ha kunnskap og evner til å leve seg inn i barnets situasjon og forstå deres ikke-verbale signaler, og responderer på signalene tilpasset barnets behov. (Størksen, 2007).

Artikkel 2: Barnehagen som læringsarena – Realisering av tanken om anerkjennelse

Denne forskningsartikkelen er skrevet av Solveig Østrem

Den ble publisert i 2007

Bakgrunn: Flere fagpersoner i barnehagefeltet hevdet at dreiningen er forankret i en instrumentalistisk tenkning, som gjør små barn til objekter for konkurransesamfunnets markedskrefter. Østrem drøfter om barnehagen som læringsarena tvert imot gjør det mulig å realisere tanken om anerkjennelse.

Metode: Forskningsartikkelen bygger på og støtter seg til forskning og teori som allerede eksisterer.

Funn: Funnene i artikkelen viser at barnehagedebatten har eksempler på at meningsmotstandere angripes for deres antatte intensjoner, snarere enn at deres argumenter blir lyttet til. At barnehagens pedagogikk utformes av en profesjon med forankring i en humanistisk tradisjon, med evne til å reflektere over egen praksis, ignoreres i deler av kritikken mot barnehagen som læringsarena. Verken førskolelærere eller institusjonene som utdanner dem lar seg uten videre «gjøres til objekter for markedet». Også at det finnes en rekke faglige bidrag som fremstiller at nye begreper og forståelsesrammer ikke opptas ukritisk innenfor barnehagefeltet, men at de heller møtes med nyansert og kritisk refleksjon. Funnene viser at det ikke er instrumentalisme at små barn tilegner seg kunnskap og ferdigheter, men heller at det gjør det mulig å realisere tanken om anerkjennelse innenfor de grensene livet setter. Dette forutsetter at pedagogisk praksis ikke utelukkende dreier seg om barnet. Også at barnets perspektiv må være et perspektiv på noe og at å være et subjekt inkluderer evnen til å objektivere noe utenfor seg selv. Og at i et felles engasjement blant barnet og den voksne,

ligger det et potensial til å skape en anerkjennende og likeverdig relasjon. Funnene viser at det barnet lærer i barnehagen skal være relevant for det livet barnet lever som rasjonelt, kulturelt, kroppslig vesen, bundet av tid og rom og egen sårbarhet. Barnet skal i barnehagen få hjelp til å orientere seg aktivt, kritisk og ansvarlig innenfor den virkeligheten barnet er en del av. Funnene viser også at det alltid vil være en risiko for at en pedagogisk virksomhet svikter på dette målet. Pedagogikk blir omtalt som en balansekunst mellom virkelighet, ideal og dilemmaer. Disse funnene viser at forestående kompetanseutvikling og implementering av lov og rammeplan må legge vekt på at barnehagens virksomhet strekker seg mot det primære målet som handler om å anerkjenne barnet som likeverdig og deltakende subjekt (Østrem, 2007).

Artikkel 3: Bruk av Trygghetssirkelen(COS) i arbeidet med barn med utrygg tilknytning i barnehagen

Denne forskningsartikkelen er skrevet av: Charlotte Tronrud

Den ble publisert i: 2016

Bakgrunn: Ønsket å finne ut av hvordan trygghetssirkelen brukes for å fremme trygg tilknytning hos utrygge barn. Hva som kjennetegner utrygg tilknytning, hva som kan være utfordringene og hvordan det oppleves å bruke trygghetssirkelen i barnehagen.

Metode: Prosjektet er basert på 5 informanters erfaringer med trygghetssirkelen i arbeid med utrygge barn i barnehagen. Empirien er innhentet gjennom kvalitative forskningsintervjuer med semi-strukturert intervjuguide. Intervjuene i dette prosjektet hadde en varighet på 45-60 minutter, og det ble gjort lydopptak av disse. Informasjonen fra informantene ble transkribert, kategorisert, analysert, tolket og deretter drøftet mot relevant teori for å svare på problemstillingen og de ulike forskerspørsmålene i prosjektet.

Funn: Funnene som ble gjort i denne forskningsartikkelen viser de fem ulike informantenes erfaringer med trygghetssirkelen og deres erfaringer basert på arbeidet med trygghetssirkelen og erfaringer med utrygge barn i barnehagen (Tronrud, 2016).

Den første informanten forteller at han har mest erfaring med utrygge barn i alderen 0-3år, men at han også har observert utrygghet hos større barn i barnehagen. Han forteller at før han

fikk kunnskap om trygghetssirkelen, handlet det for det meste om å finne ut av ting selv og gjøre seg erfaringer ut ifra prøving og feiling, i arbeidet med utrygge barn. Han forteller også at når han fikk kunnskap og mer faglig bakgrunn innenfor tilknytning fikk han et økt fokus på trygghet og utrygghet i barnegruppen (Tronrud, 2016). Informant C forteller at han har hatt periodevis erfaring med barn med utrygg tilknytning fra han begynte å jobbe som pedagogisk leder. Han forteller at kunnskapen han hadde om tilknytning på den tiden var lav, og at han i ettertid etter å ha blitt kjent med tilknytning har sett tilbake og gjenkjent tegn og atferd som stemmer overens med barn som har utrygg tilknytning. Informanten forteller at han i ettertid har forstått at pga. mangel på kunnskap ble ikke barnas behov forstått og de fikk ikke den støtten de egentlig skulle hatt (Tronrud, 2016).

Funnene viser det sentrale fokuset, som var de voksnes rolle sammen med barna og det å være deltakende i barnas hverdag, og at på den måten var de voksne tilgjengelige og tilstede for barna når de hadde behov for støtte, trøst og oppmuntring. Funnene i artikkelen viser kjennetegn og utfordringer i arbeid med utrygge barn. Funnene viser at fokuset var å gjøre endringer i de voksnes holdninger og arbeidsmetoder for å oppnå positive endringer hos barnet. Det var i all hovedsak informantenes kunnskap om trygghetssirkelen som ble grunnlaget for informantenes fokus på tilknytning og hvordan de arbeidet ut fra sirkelen. Det er derfor den tilegnende kunnskapen og forståelsen om trygghetssirkelen som blir vurdert som det største og viktigste tiltaket for å fremme trygg tilknytning for utrygge barn i barnehagen (Tronrud, 2016).

Artikkel 4: Research about children under three: Invisibility and increased numbers

Denne forskningsartikkelen er skrevet av: Anne Greve og Morten Solheim

Den ble publisert i: 2010

Bakgrunn:

Bakgrunnen for studien er å gi en oversikt over gjeldende forskning om de yngste barna i norske barnehager. Litteraturgjennomgangen involverer forskning fra de siste to tiårene om små barn i barnehagen. Artikkelen diskuterer kritiske initiativer knyttet til implikasjoner av forskningsresultatene, og peker på en konklusjon på noen av utfordringene med forskningens rolle i politikken.

Metode: Artikkelen baseres på forskning som allerede er gjort og hvilken forskning det finnes om de yngste barna i barnehagen. Forskningsartikkelen bygger på ulike temaer i barnehagen, de tre hovedtemaene er: relasjoner og fagfellekultur, læring, språk og meningsskapning, omsorg og deltakelse.

Funn: Greve og Solheim peker på utfordringene relatert til det å gjøre de yngste barna synlige i barnehagen, disse utfordringene er både politiske bekymringer. De viser til at forskningsfeltet er for lite.

Det vises at antallet barn under tre år i barnehager har økt, men det har ikke blitt den samme økningen av kunnskap om de yngste barna. Artikkelen viser at utfordringen fremover ser ut til å være et spørsmål om politiskvilje til å bevilge penger til forskning på området om de yngste barna, samt det å la studien som blir produsert påvirke politikken. Mulighetene og håpet knyttet til denne utfordringen, ligger i den stadig økende interessen for de yngste barna innen forskjellige forskningsfelt (Greve & Solheim, 2010).

Artikkelen peker på hvordan 1-2-åringens karakteristiske sosiale stil uttrykkes. Funnene viser at det finnes lite forskning om de yngste barnehagebarna, og at antallet små barn i barnehagen har økt betraktelig, til tross for dette ble det ikke økning i forskningen om de yngste barna. Tradisjonen i norske barnehager har i mange år lagt vekt på forholdet mellom omsorg, lek og læring. Det bygger på sosial pedagogisk stil mer enn at fokuset er skoleforberedende. Denne tradisjonen er kanskje på et vendepunkt. Det pekes på at all forskningen viser hvordan de yngste barna uttrykker seg uten et verbalt språk. Funnene viser hvordan barn skaper relasjoner med andre. Og hvordan barnas relasjoner kommer til uttrykk. Artikkelen forklarer de sosiale uttrykkene «toddlere» gir i samspill. Barn forstår hverandres hensikt og mening gjennom kroppsspråket (Greve & Solheim, 2010).

Samlet analyse av resultatene:

Funnene fra litteraturstudien indikerer at trygg tilknytning for de yngste barnehagebarna (0-3 år) skjer i møtet med sensitive, forståelsesfulle, aktive og deltakende voksne, som møter og anerkjenner barnas behov. Funnene indikerer at ulike faktorer gir ulike tilknytningsmønstre. Faktorene som går igjen i forskningen og som blir trukket frem som hovedfaktorer i denne oppgaven er:

- **Kunnskap og erfaring.** Det vises både positive og negative virkninger i arbeidet med de yngste barnas tilknytning. God kunnskap og erfaring med omsorg og støtte for til de yngste barna i barnehagen, kan bidra til at personalet utvikler positive relasjoner og arbeidsmåter med de yngste barnas tilknytning. Grunnet barnas ikke-verbale språk kan lite erfaring og kunnskap gjøre det vanskelig å forstå og møte barnas behov. De voksnes rolle er å skape trygg tilknytning, det avhenger av de voksnes kunnskap om tidlig tilknytning, og hvordan de tidlige relasjonene anvendes i barnehagen.
- **Trygge omsorgspersoner.** Er sensitive voksne som forstår barnas behov og støtter barna der de trenger det. Trygge omsorgspersoner anerkjenner barnas følelser, tanker og behov. Et nært og godt samspill med viktige omsorgspersoner er avgjørende for læring gjennom hele barndommen, og for barnets samarbeidsevner og språk. Dersom tidlige relasjoner er preget av omsorgspersonens trygge, beskyttende, innlevende respons og tilstedeværelse, vil barnet utvikle en grunnleggende tillitt til omsorgspersonen.
- **Tilknytning.** Tilknytning med omsorgspersoner kan sees på fra ulike vinkler da det finnes forskjellige tilknytningsmønstre. Tilknytningsprosessen er omsorgspersonen sitt ansvar. I hjemmet er tilknytningsprosessen foreldrenes ansvar at samspillet utvikler seg, mens i barnehagen er det de ansatte sitt ansvar, uavhengig av hvilke behov barnet har. De trygge tilknytningsrelasjonene barnehagepersonalet klarer å etablere med barna, kan på mange måter styrke barna i deres emosjonelle og kognitive utvikling.

Funnene indikerer viktigheten til det å ha kunnskap om tilknytning, hva som kjennetegner de ulike tilknytningsmønstrene, hvordan man kan tilrettelegge for trygg tilknytning i barnehagen etc. Alle studiene konkluderer med at jo bedre kunnskap og erfaring man har med de yngste barna i barnehagen, jo bedre blir det å tilrettelegge arbeidet med de yngste barnehage barna, spesielt i forhold til tilknytning. I artikkel 4 av Greve & Solheim (2010) viser det til at det finnes lite forskning om de yngste barna i barnehagen, og at de derfor blir litt «usynlige», på grunn av at de ikke har det verbale språket, men kommuniserer gjennom kroppsspråk, lyder, tegn etc. I artikkel nummer 3 av Tronrud (2016) viser hun til at barnehagepersonell sine erfaringer med tilknytning, og at de har opplevd å ikke ha nok kunnskaper om dette temaet, som har gjort at de i etterkant av kursing gjennom jobb har gjenkjent at barn de har jobbet

med tidligere har hatt utrygge tilknytningsmønstre hvor barnas behov ikke har blitt møtt pga. lite kunnskap, som resultat av dette har ikke de barna fått den støtten de trengte.

5. Drøfting

Det blir i dette kapitlet fokusert på hovedfaktorene som ble presentert i forrige kapittel: kunnskap og erfaring, trygge omsorgspersoner, tilknytning. Faktorene blir drøftet med resultat fra litteratursøket og opp mot teori. Det blir drøftet omkring hvordan hovedfaktorene kan virke inn på de yngste barnas tilknytning i forhold til barn-voksen-relasjonen, og hva det har å si for arbeidet med de yngste barnas tilknytning.

Ifølge Kvello (2007), Bowlby (2007), Drugli (2010) og Evertsen (2017) vil de yngste barna bli klare for lek, utforskning og læring ved at omsorgspersonene tilfredsstillt behovet for emosjonell og fysisk støtte, omsorg, anerkjennelse og trygghet. Barnehagepersonalet er nødt til å vite hvordan de gjennom sin yrkesutøvelse kan imøtekomme disse behovene, blant annet gjennom emosjonell og faglig støtte. Gjennom å bruke litteraturstudie som metode, har det blitt valgt ut fire forskningsartikler som på ulike måter tar for seg sammenhengen og forholdet mellom de yngste barnas tilknytning og barn-voksen-relasjonen.

Artikkel 1 av Størksen (2007) indikerer at de voksnes rolle i å skape trygg tilknytning avhenger av deres kunnskap om de tidlige relasjonene anvendes i barnehagen. Det vises også at dersom tidlige relasjoner er preget av trygge, beskyttende og innlevende respons og tilstedeværelse fra omsorgspersoner, vil barnet utvikle en grunnleggende tillit. At et nært og godt samspill med de viktige omsorgspersonene er avgjørende for barnets læring, samarbeidsevner, språk og samspill gjennom hele barndommen. Samt at de trygge relasjonene på mange måter kan styrke barna i deres emosjonelle og kognitive utvikling. Artikkel 2 av Østrem (2007) viser at i et felles engasjement blant barnet og den voksne, ligger det potensial til å skape en anerkjennende og likeverdig relasjon. Og at det barnet lærer i barnehagen skal være relevant for livet barnet lever som rasjonelt, kulturelt og kroppslig vesen bundet av rom, tid og egen sårbarhet. Barnet i barnehagen skal få hjelp til å orientere seg aktivt, kritisk og ansvarlig innenfor den virkeligheten barnet er en del av. Artikkelen viser at en forestående kompetanseutvikling og implementering av lov og rammeplan må legge vekt på at barnehagens virksomhet strekker mot det primære målet som omhandler å anerkjenne barnet som likeverdig og deltakende subjekt. Artikkel 3 av Tronrud (2016) viser blant annet at det er

de voksnes rolle og deltakelse som viste barna at de voksne var tilgjengelige og tilstede for barna dersom de hadde behov for trøst, støtte og oppmuntring. For de barna som var vanskelig å opprette tilknytning med, var et av hovedfokusene var å gjøre endringer i de voksnes holdninger og arbeidsmetoder for å oppnå positive endringer hos barna. Artikkelen viser også at informantene så stor nytte av å bære mer fagligkunnskap om tilknytning, på grunnlag av at det økte fokuset på trygghet og utrygghet i barnegruppen. De så også at manglende kunnskap gjorde at barnas behov ikke ble forstått og at barna ikke fikk den støtten de egentlig skulle hatt. Artikkel 4 er forskning gjort av Greve & Solheim (2010), hvor hovedfunnene viser til utfordringer som at de yngste barna i barnehagen er mindre synlig på grunn av manglende språk. Det vises til 1-2-åringens karakteristiske sosiale stil uttrykkes og det pekes på hvordan de yngste barna uttrykker seg, uten det verbale språket. Artikkelen viser til hvordan de yngste barna skaper relasjoner med andre og hvordan relasjonene kommer til uttrykk. Funnene støtter at barn forstår hverandres hensikt og mening gjennom kroppsspråket. Artikkelen viser også at antall småbarn i Norske barnehager har økt de siste tyveårene, og men at det ikke har blitt den samme økningen blant forskningen om de yngste barna, og at på grunnlag av manglende kunnskap om de yngste barna kan det være en av grunnene til at de blir mindre synlig.

Tilknytningsrelasjoner barn-voksen

I etterkant av innhenting av forskningsartiklene sitter jeg igjen med opplevelsen av at barnehagepersonalet den dag i dag, har en mye bredere forståelse i forhold til tilknytning og det å tilrettelegge for å møte barnas behov. Samt det å sørge for trygghet og utvikling i barnehagehverdagen, gjør barnehagepersonalet i stand til å legge merke til og forhindre tilknytningsvansker på småbarnsavdeling. Jeg opplever gjennom forskningsartikkelen skrevet av Tronrud (2016) at barnehagepersonalet viser at de har respekt for og vil møte og tilrettelegge for hvert enkelt barns individuelle behov. Jeg opplever også at de barnehageansatte har et stort fokus på å tilrettelegge for gode relasjoner med de yngste barnehagebarna.

Pianta (1999) forklarer at positive og nære relasjoner mellom barn og voksne er av stor betydning for både utvikling og trivsel i barnehagen og at de yngste barna er relasjonelle i sin fungering, som vil si at barna trenger å ha en voksen samspillspartner som aktivt deltar i dagliglivets ulike situasjoner. I artikkelen av Størksen (2007) ser man tydelig at barna ikke bare trenger å få dekket det fysiske behovet, men også det fine, sosiale samspillet mellom

barn og omsorgsperson. Man ser også at tidlige relasjoner preget av trygge, beskyttende, innlevende, responderende og tilstedeværende omsorgspersoner, gjør at barnet utvikler en grunnleggende tillit. Man ser også at norske barnehager praktiserer en tilvenningsprosess som gjør det lettere for barnet å etablere tilknytningsrelasjoner med de sekundære omsorgspersonene på grunn av at barna får en kontaktperson å forholde seg til.

Bowlby (2007) forklarer at for å bygge opp tilknytningsrelasjoner med omsorgspersonen, trenger barnet mye tid og oppmerksomhet fra en sensitiv voksen. Broberg, Almqvist & Tjus (2006) viser til viktigheten av at barnet i det tidlige samspillet får hjelp til å regulere følelsene sine, slik at barnet ikke blir overveldet av følelsene. Broberg, Almqvist & Tjus (2006) viser også til at barnet trenger hjelp til å roe seg ned når det opplever ubehag, gråter, blir opphisset eller redd etc. Når barnet får hjelp til å regulere følelsene av en sensitiv voksen, vil barnet etterhvert bli i stand til selvregulering. De trygge tilknytningsrelasjonene kan styrke barna i deres emosjonelle og kognitive utvikling på mange måter, blant annet ved utvikling av språk, vennsksapsrelasjoner etc. Drugli (2010, s. 22) beskriver at for å komme i gang med tilknytningsprosessen er det viktig at omsorgspersonen gjør seg kjent med barnet, ved å hengi seg til det. Videre forklarer Drugli (2010, s. 22) at det er viktig at omsorgspersonene har overskudd og motivasjon og at de er sensitive i møtet med barnets behov. Ser man på artikkelen av Greve & Solheim (2010) er fokuset på utfordringer relatert å synliggjøre de yngste barna i barnehagen. Det forklares at de yngste barna blir mer usynlige på grunn av mangel på verbalt språk. Det vises til liten økning av kunnskap om de yngste barna og at utfordringen ligger tett til politiske bekymringer og at forskningsfeltet er for lite, men at interessen fra forskerens side øker, og det gir muligheter for å utvide forskningsfeltet. Det pekes på hvordan småbarn skaper relasjoner med andre og hvordan 1-2-åringens karakteristiske sosiale stil uttrykkes, uten verbalspråk, at de kommuniserer gjennom kroppsspråk.

Zachrisson (2010) & Drugli (2010) indikerer at utrygg tilknytning under noen omstendigheter kan være hensiktsmessig for barnet, og at det kan være det som gjør at barnet føler seg trygt og beskyttet i den omsorgssituasjonen det befinner seg i. Det er ikke alle barn med utrygg tilknytning som utvikler vansker, og det er ikke alle barn med trygg tilknytning som får god psykisk helse. Ifølge Drugli (2010) kan de positive relasjonene mellom barn og barnehagepersonalet bidra til en forebyggende effekt av negativ utvikling hos barn som er i risikogrupper, med risikogrupper menes barn som har utrygg tilknytning hjemme, eller

opplever omsorgssvikt etc. Drugli (2010, s.81) indikerer at å investere i nære relasjoner i barnehagen kan forebygge senere atferdsvansker og samarbeidsproblemer. Dersom barnehagepersonalet bevisst satser på å utvikle gode relasjoner som et sentralt fundament for arbeidet i barnehagen, vil det være med på å sikre at hverdagslivet i barnehagen blir kvalitativt godt. Samspillsituasjonene blir en arena for påfyll av positive sosioemosjonelle erfaringer, mestring, læring og utvikling (Drugli, 2010, ss. 80-81). Artikkelen av Tronrud (2016) viser barnehageansattes ulike erfaringer i arbeidet med tilknytning med utrygge barn. Her kommer det tydelig frem at kunnskap om tilknytning er viktig for å kunne oppdage og kategorisere tilknytningsmønstre, som gjør det lettere å tilpasse seg etter barnas behov. Det blir også lagt vekt på at kunnskapen øker fokuset på trygg og utrygg tilknytning. Artikkelen fokuserer på viktigheten av de voksnes rolle som deltakende, tilgjengelige og tilstede når barna har behov for trøst, støtte og oppmuntring.

Hva har disse funnene å si for tilknytning i arbeidet med de yngste barna i barnehagen?

De yngste barna, vil ifølge tilknytningsteorien, henvende seg ulikt til omsorgspersonene på bakgrunn av hvilket tilknytningsmønster de har (Drugli, 2010, ss. 27-30). Barna som begynner i barnehagen har egne erfaringer med sine primære omsorgspersoner før de starter i barnehagen. De tilknytningsmønstrene de har etablert seg med sine nærmeste omsorgspersoner før barnehageoppstart, kan være med på å påvirke deres barnehagehverdag og hvordan de møter de sekundære omsorgspersonene (Bowlby R. , 2007).

Barnehagepersonalet kan derfor spille en viktig rolle i å forme og fremme trygg tilknytning med de yngste barna ved å støtte og møte behovene hvert enkelt barn har. Ifølge artikkelen til Tronrud (2016) avhenger det av at barnehagepersonalet har tilstrekkelig med kunnskap om tilknytningsteorien, for å kunne tilrettelegge og dekke de behovene enkeltbarna har. Ved å tilrettelegge og møte barnas behov vil det gi mulighet for trygg utforskning, lek, vennsbygging, læring og emosjonell regulering, som igjen vil være med på å bidra til et trygt og godt læringsmiljø i barnehagen (Evertsen, 2017).

Dette understreker forskningsresultatene til Størksen (2007), Østrem (2007) og Tronrud (2016), at barna som får tilpasset støtte og anerkjennelse ut fra de behovene de har, vil utvikle en grunnleggende tillit til omsorgspersonene. Barna vil ha større grunnlag for å utforske omverden, utvikle seg både kognitivt og emosjonelt, og at barna får et bedre grunnlag for

læring gjennom hele barndommen. Det belyses i studien til Østrem (2007) at i et felles engasjement blant barnet og den voksne ligger det et potensial til å skape en anerkjennende og likeverdig relasjon. Man ser også at en fremtidig kompetanseutvikling og implementering av lov og rammeplan må legge vekt på at barnehagens virksomhet strekker seg mot det primære målet, som handler om å anerkjenne barnet som likeverdig og deltakende subjekt.

Gjensidighetsforholdet mellom barn og voksen i relasjonen peker på viktigheten av å ha engasjerte og støttende voksne som gjennom tilrettelegging tilpasser seg etter barnas behov og møter dem der de trenger det. I forskningsartikkelen til Tronrud (2016) kommer det tydelig frem at barnehagepersonalet følte seg mye tryggere i tilknytningsprosessene når de hadde fått kunnskap om de ulike tilknytningsmønstrene, på den måten følte personalet at de kunne tilpasse og tilrettelegge slik at personalet klarte å møte de ulike barna sine behov, og kunne gi barna den støtten de trengte.

Tidlig støtte fra omsorgsgiverne kan være med på å øke barnas utvikling, som kan tilsi at omsorgsgiverne burde legge ekstra fokus på å bygge gode relasjoner, gi emosjonell støtte og vise omsorg, da det gir positive langtidsvirkende effekter for vennsbygging og læring gjennom hele barndommen. Det er viktig for meg å presisere at dette noe norske barnehager alltid jobber med, men at et økt fokus på småbarnsavdelingene kan være gunstig. Dette kan gjøres ved å møte barn og foreldre i bringesituasjoner for å vise at man har sett dem. Dersom barna gråter ved atskillelse fra de primære omsorgsgiverne, kan man vise forståelse for hvorfor barnet gråter, og anerkjenne følelsene barnet har ved å sette ord på dem (Evertsen, 2017).

6. Avslutning

Det forskning sier om tilknytning i forhold til barn-voksen-relasjonen med de yngste barna i barnehagen er kort fortalt at barnehageansatte må ha gode kunnskaper om

tilknytningsmønstrene, for å kunne oppdage hvilke tilknytningsmønstre enkeltbarn har. På denne måten vil de ansatte kunne tilrettelegge på en god måte for enkeltbarnet, og være i stand til å møte og anerkjenne barnets behov. Forskningen viser tydelig at desto mer kunnskap personalet har, desto bedre fokus får personalet på trygg og utrygg tilknytning. Et emosjonelt og faglig støttende barnehagepersonell i møtet med barna, vil tilrettelegge for å møte enkeltbarnets behov, dette bidrar til et godt læringsmiljø i barnehagen. Det at de yngste barna opplever omsorg, støtte og å ha trygge voksne i ryggen i ubehagelige og utrygge situasjoner, vil gi gode vilkår for utvikling. Forskningen som er tolket i denne litteraturstudien, gir klare signaler på hvor viktig trygg tilknytning er for barnas personlige utvikling. Artikkene hadde ulik vinkling, men viste til en positiv sammenheng mellom hovedfaktorene i denne oppgaven.

7. Referanser

- Adriaenssens, W. Y. (2020). *Jeg trenger deg*. Hentet 06 12, 2020 fra <https://www.utdanningsnytt.no/barnehage-dikt-relasjoner/jeg-trenger-deg/227726>
- Ainsworth, M., & Bowlby, J. (1991). An Ethological Approach to Personality Development. *American Psychologist*, ss. 333-341.
- Ask, C. (2018). Barnehagens formål og innhold. I C. Ask, *Rammeplanen og hverdagen i barnehagen* (ss. 73-137). Oslo: Habitus - Pedagogisk Forum.
- Bowlby, J. (1973). Vol. 2 Separation . I J. Bowlby, *Attachment and loss* (ss. 178-182). New York: Basic Books.
- Bowlby, J. (1988). *A secure base: Clinical applications of attachment theory*. London: Tavistock/Routledge.
- Bowlby, R. (2007, 11 29). Babies and toddlers in nonparental daycare. *Attachment and Human Development*, ss. 307-319. Hentet fra <https://www.tandfonline.com/doi/full/10.1080/14616730701711516>
- Brandtzæg , I., Torsteinson, S., & Øiestad, G. (2014). *Se barnet innenfra: Hvordan jobbe med tilknytning i barnehagen*. Oslo: Kommuneforlaget AS.
- Broberg, A., Almqvist, K., & Tjus, T. (2006). *Klinisk barnepsykologi*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Broberg, M., Hagström, B., & Broberg, A. (2014). *Tilknytning i barnehagen - hva betyr trygghet for lek og læring?* Latvia: Cappelen Akademisk AS.
- Dalland , O. (2017). Metode og oppgaveskriving. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Dalland, O. (2017). Hva er metode? I O. Dalland, *metode og oppgaveskriving* (ss. 51-61). Oslo: Gyldendal.
- Drugli, M. B. (2010). Personalets relasjoner til barn og foreldre. I M. B. Drugli, & I. J. Holth (Red.), *Liten i barnehagen - Forskning, teori og praksis* (ss. 79-120). Oslo: Cappelen Damm AS.
- Drugli, M. B. (2010). Tilknytning. I M. B. Drugli, & I. J. Holth (Red.), *Liten i barnehagen - Forskning, teori og praksis* (ss. 21-44). Oslo: Cappelen Damm As.
- Evertsen, C. (2017, 08 09). De yngste barna. *Læringsmiljøsentret - Universitetet i Stavanger*. Hentet fra <https://laringsmiljosenteret.uis.no/barnehage/omsorg-lek-og-laring/de-yngste-barna/de-yngste-i-barnehagen-article118418-22555.html>
- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2008). *Att göra systematiska litteraturstudier*. Stockholm: Natur & Kultur.

- Forsberg, C., & Wengström, Y. (2015). *Att göra systematiska litteraturstudier*. Stockholm: Natur & Kultur.
- Garsjø, O. (2001). *Sosiologisk tenkemåte - en introduksjon for helse og sosalarbeidere*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Greve, A., & Solheim, M. (2010). *Research about children under three: Invisibility and increased numbers*. Oslo: Universitetet i Oslo. Hentet fra <file:///C:/Users/Eier/Downloads/543548.pdf>
- Hamre, B. K., & Pianta, R. C. (2001). *Early teacher-child relationships and the trajectory of children's school outcome through eight grade*. Child Development.
- Hughes, J. H., Cavell, T. A., & Willson, V. L. (2001). *Further support for the developmental significance of quality of the student-teacher relationship*. Journal of School Psychology.
- Killén, K. (2003). Barns tilknytning. *Psyke & Logos* 24, ss. 573-587. Hentet fra <file:///C:/Users/Eier/Downloads/8642-Artikkeltekst-27393-1-10-20130723.pdf>
- Killén, K. (2012a). *Profesjonell utvikling og faglig veiledning - et fellesfaglig perspektiv*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Kunnskapsdepartementet. (2017, 08 01). *Rammeplan for barnehagen*. Hentet fra Utdanningsdirektoratet: <https://www.udir.no/globalassets/filer/barnehage/rammeplan/rammeplan-for-barnehagen-bokmal2017.pdf>
- Kvello, Ø. (2007). *Utredning av atferdsvansker, omsorgssvikt og mishandling*. Oslo: Universitetsforlaget.
- Lynch, M., & Cicchetti, D. (1992). Maltreated children's reports of relatedness to their teachers. I R. Pianta (Red.), *Beyond the Parent: The role of others in children's life*. San Fransisco: Jossey-Bass Publishers.
- Pianta, R. C. (1999). *Enhancing relationships between children and teachers*. Washington DC: American Psychological Association.
- Rye, H. (2002). *Tidlig hjelp til bedre samspill*. Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Røkenes, O. H., & Hanssen, P.-H. (2010). *Bære eller bryte - kommunikasjon og relasjon i arbeid med mennesker*. Bergen: Fagbokforlaget.
- Størksen, I. (2007). *Barnet i Barnehagen, relasjonens betydning for tidlig utvikling*. Oslo: Frelsesarmeen. Hentet fra <https://uis.brage.unit.no/uis-xmlui/handle/11250/185248>
- Thidemann, I. J. (2015). *Bacheloroppgaven for sykepleierstudenter; den lille motivasjonsboken i akademisk oppgaveskriving*. Oslo: Universitetsforlaget.

- Tholin, K. R. (2011). Omsorg usynliggjøres og trenger en tydligere posisjon. I *Barnehagens grunnsteiner: formålet med barnehagen* (V. Glaser, K. H. Moen, S. Mørreaunet, & F. Søbstad, Overs., ss. 59-70). Oslo: Universitetsforlaget.
- Tronrud, C. (2016). *Bruk av Trygghetssirkelen(COS) i arbeidet med barn med utrygg tilknytning i barnehagen*. Bodø: Nord Universitetet. Hentet fra <https://nordopen.nord.no/nord-xmllui/bitstream/handle/11250/2423941/Tronrud.pdf?sequence=1>
- Waale, R. B. (u.d.). *La meg være barn*. Hentet 06 12, 2020 fra <https://no.pinterest.com/pin/570760952759979888/>
- Zachrisson, H. D. (2010). Tilknytning og psykisk helse hos sped- og småbarn. I V. Moe, K. Slinning, & M. B. Hansen (Red.), *Håndbok i sped- og småbarns psykiske helse* (ss. 285-298). Oslo: Gyldendal Akademisk.
- Østrem, S. (2007). *Barnehagen som læringsarena - Realisering av tanken om anerkjennelse*. Oslo: Nordisk Pedagogik. Hentet fra https://www.idunn.no/file/pdf/33192680/barnehagen_som_leringsarena_-_realisering_av_tanken_om_ankjennelse.pdf
- Østrem, S. (2007). *Barnehagen som læringsarena - Realisering av tanken om anerkjennelse*. Oslo: Nordisk Pedagogik. Hentet fra https://www.idunn.no/file/pdf/33192680/barnehagen_som_leringsarena_-_realisering_av_tanken_om_ankjennelse.pdf

Vedlegg:

Tabell 1: Oversettelse av ord 20.05.2020

Oversetter: Google Translate	
Norske ord	Engelske ord
Tilknytning	affiliation
Barn-Voksen relasjon	Child-adult relationship
Barnehage	Kindergarten
De yngste barna	The youngest children
Norge	Norway
Førskolen	Preschool
Sekundær tilknytning	Secondary affiliation
Trygghet	Security/Safety
Småbarn	Toddler
Små barn	Little children
Forskning	Research
Trygg assosiasjon	safe association

Tabell 2: Oversettelse av ord 01.06.2020

Oversetter: Din ordbok	
Norske ord	Engelske ord
Tilknytning	Connection/Attachment
Barn-Voksen relasjon	Ingen ord funnet
Barnehage	Day-Care Centre/Kindergarten/Nursery/Nursery School/ Preschool
De yngste barna	Ingen ord funnet
Norge	Norway
Førskolen	Kindergarten/Nursery School/Preschool
Sekundær	Collateral/Insignificant/Nonessential/Secondary
Trygghet	Safety/Security
Småbarn	Babe/Baby/Child/Fry/Infant/Infants/ Kid/Minor/Nestling/Nipper/Nurselig/

	Nursling/Shaver/Small Fry/Toddler/Tike/Tyke/Youngster
Forskning	Research
Assosiasjon	Affilance/Association/Combining/Compund/Connection/Joining/League/Mixing/Organization/Relationship/Society/Union/Uniting/Unification

Tabell 3: Søkelogg 20.05.2020

Database: Google Scholar					
Søk	Søkeord	Avgrensninger	Treff	Abstrakt lest	Funn
S1	Affiliation		4 320 000		
S2	Child-adult relationship		27 200		
S3	Kindergarten		1 200 000		
S4	The youngest children		1 790 000		
S5	Norway		3 580 000		
S5	S1 AND S2 AND S3 AND S4		1670	5	Assessing young children's views of their academic, social, and emotional lives: An evaluation of the self-perception scales of the

					Berkeley Puppet Interview
S6	S1 AND S2 AND S3 AND S4 AND S5		266	11	One- to three- year-old children's experience of subjective wellbeing in day care Didactic Approaches to Child- Managed Play: Analyses of Teacher's Interaction Styles in Kindergartens and After- School Programmes in Norway Child Care and the Well- being of Children

	S1 AND S2 AND S3 AND S4 AND S5	Publisert etter 2016	92	0	

Tabell 4: Søkelogg 21.05.2020

Database: Google Scholar					
Søk	Søkeord	Avgrensninger	Treff	Abstrakt lest	Funn
S1	Affiliation		4 280 000	0	
S2	Child-adult relationship		27 200	0	
S3	Kindergarten		1 220 000	0	
S4	The youngest children		1 780 000	0	
S5	Norway		3 550 000	0	
S6	S1 AND S2 AND S3 AND S4 AND S5		14 200	2	Kindergarten – a Universal Right for Children in Norway
S7	S6 AND Secondary Affiliation		11 800		
S7	S6 AND security AND secure association		5310		

S8	S7 AND PRE- SCHOOL		936	6	Social pedagogy and the teacher: England and Norway compared The Effective Provision of Pre-school Education [EPPE] Project
----	--------------------------	--	-----	---	--

Tabell 5: Søkelogg 21.05.2020

Database: ORIA					
Søk	Søkeord	Avgrensninger	Treff	Abstrakt lest	Funn
S1	Child-adult relation	fagfelleverderte	22 213	0	
S2	affiliation	fagfelleverderte	6 825 337	0	
S3	The youngest children	fagfelleverderte	100 001	0	
S4	Secure association	fagfelleverderte	346 414	0	
S5	Secondary affiliation	fagfelleverderte	390 863	0	
S6	S1 AND S2 AND S3		0	0	0

	AND S4 AND S5				
S7	Pre-school	fagfelleverderte	520 031	0	
S8	Child-Adult relation	fagfelleverderte	22 213	0	
S9	Secondary affiliation	fagfelleverderte	390 863	0	
S10	Toddler	fagfelleverderte	37 831	0	
S11	S7 AND S8 AND S9 AND S10		17	0	0
S12	S11	Fagfelleverderte	3	3	0

Tabell 6: Søkelogg 22.05.2020

Database: Google Scholar					
Søk	Søkeord	Avgrensninger	Treff	Abstrakt lest	Funn
S1	Research		8 890 000	0	
S2	Affiliation		4 280 000	0	
S3	1-3 year olds		1 480 000	0	
S4	Little children		5 580 000	0	
S5	The youngest children		1 780 000	0	
S6	kindergarten		1 220 000	0	
S7	Child-adult relationship		27 200	0	
S8	S1 AND S2 AND S3 AND S4 AND S5 AND S6		61		Research about children under three: Invisibility and

					increased numbers
--	--	--	--	--	-------------------

Tabell 7: Søkelogg 24.05.2020

Database: Google Scholar					
Søk	Søkeord	Avgrensninger	Treff	Abstrakt lest	Funn
S1	Tilknytning			0	
	0-3 år			0	
	barnehagen			0	
S4	S1 AND S2 AND S3			4	Bruk av Trygghets sirkelen(COS) i arbeidet med barn med utrygg tilknytning i barnehagen
S5	Relasjon mellom barn og voksen barnehage		13 700	5	Barnet i barnehagen, relasjoners betydning for tidlig utvikling

Tabell 8: Søkelogg 25.05.2020

Database: Oria					
Søk	Søkeord	Avgrensninger	Treff	Abstrakt lest	Funn
S1	Anerkjennelse AND relasjoner AND barnehagen	Fagfelleverderte	43	2	Barnehagen som læringsarena – Realisering av tanken om anerkjennelse

Tabell 9: Kategorisering av artikler 30.05.2020

Slik har jeg valgt å kategorisere de ulike artiklene			
Didaktiske artikler	Konkrete opplegg	Definisjonsartikkel	Om organisasjonens fungering
Artikkel 3: Bruk av Trygghetssirkelen(COS) i arbeidet med barn med utrygg tilknytning i barnehagen	Artikkel 2: Barnehagen som læringsarena – Realisering av tanken om anerkjennelse	Artikkel 1: Barnet i barnehagen, relasjoners betydning for tidlig utvikling	Artikkel 4: Research about children under three: Invisibility and increased numbers
Social pedagogy and the teacher: England and Norway compared	One- to three-year-old children's experience of subjective wellbeing in day care	Assessing young children's views of their academic, social, and emotional lives: An evaluation of the self-perception scales of the Berkeley Puppet Interview	The Effective Provision of Pre-school Education [EPPE] Project
Didactic Approaches to Child-Managed Play: Analyses of Teacher's Interaction Styles in Kindergartens and After-School Programmes in Norway Child Care and the Well-being of Children		Kindergarten – a Universal Right for Children in Norway	